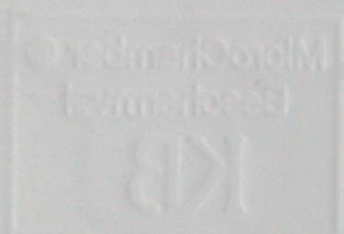

HET

ZEVENDE SCHIMPDICHT

VAN

JUVENALIS

Nagevolgt, en op onze tyden toegepast.

PAULATIM AD FASTIGIUM.

Te AMSTELDAM,
By d'Erfg: van JACOB LESCAILJE, op den Middeldam, naast de Vischmarkt, 1699.

VOORREDEN.

INdien Juvenalis, in zyn tyd, te Rome het verval in veele kunsten en weetenschappen niet had bespeurd, hy zou zyn zevende Schimpdicht niet hebbe geschreven: en indien ik het verval van onze Vaderlandsche penvoerende Verstanden, als mede de verwaantheid van een minder soort, daagelyks niet kwam te ondervinden, ik zou de moeite niet getroost zyn geweest om het zelve Schimpdicht, na de gedachten van Juvenalis, zo veel moogelyk, en by ons natuurlyk kon geschieden, op onze Dichters; Geschiedenis Schryven, Voorspraaken, en op alle de gene van wien hier verder gesprooken word, toe te passen. Zy hebben zich, met recht, over dit Schimpdicht niet te belgen, door dien de geest van een Dichter, of een ander Verstand, hier geenzints veracht word, O neen! dat zy verre, maar de gedachten van de Juvenalis zyn geweest om de Geletterde van zyn Eeuw, al spottende, hun ongeluk, door 't veranderen van de tyd, voor te houden; en dierhalven toond hy aan wat soort van Dichters, de Kunst het minste nadeelig is;

Gelyk hy dan ook ſpotsgewys verklaard het geluk en ongeluk van de Voorſpraaken ; terwyl hy in zyn tyd al zag , 't geen wy, by ervaarentheid , in onze tyd mede bevinden , dat de meeſte menſchen het verſtand toeëigenen aan die geene die Ryk van goederen zyn.

Indien nu iemand , van die geenen , die aan de eene kant beklaagd, en aan de and're kant tot hun pligt vermaand, en hun verwaandheid aangetoond word , zich mogte belgen , zo wil ik , ten zynen beſten , hoopen dat hy , ſtilzwygende , zyn misſlaagen zal verbeteren , want die zich geraakt toond te zyn van 't geen dat op het algemeen geſprooken word , die doed voor yder blyken dat hy daar aan deel heeft.

P. VAN HAPS.

HET ZEVENDE SCHIMPDICHT VAN JUVENALIS.

Ie noemt my nu ter tyd een ed'le Ziel, die gunst
En schyven wil besteên, aan Weetenschap en Kunst?
De Dichtkunst kan niet meêr, gelyk voorheen, behaagen,
Die in een hoek leid, en geheel ter neêr geslagen;
Waar door veel Dichters, met hun wyd berucht verstand,
Vermeenen zich ter woon te zetten, daar, o schand!
Een armen bloed met zweet niets als het brood kan winnen;
En and're denken reeds iets erger te beginnen;
Zy achten 't voor geen schand of schoon hun eernaam, met
Een Stads veracht'lyk amt, gekrenkt word en besmet;
Want wyl het geld en goed hen alle heeft verlaaten,
Zo is 't of zy daar door hun eigen glory haaten.
Zy vleijen nu, met kunst, de Ryken om genot;
Het scheeld hen niet of zy een ander zyn ten spot.
Als gy geen zilv're munt met dichten kund ontfangen,
Zo blyft aan 't smullen van den Boelhuis Meester hangen;
Maakt dat gy 't Amt verkrygt, en die rond om u staan,
Verkoopt die kruiken en meêr huisraad half vergaan;
Ook tafels, stoelen, hout en aardwerk, leege kisten,
Treur en Blyspeelen, gantsch verouderd, die men gisten
Dat, door hun deftigheid, het vuur reeds had verteerd:
Dit 's beter als dat gy een zaak voor 't Recht verweerd,
En zegt hoe gy iets weet, dat gy nooit hebt geweeten,
Waar door dat gy van elk een Valsaard word geheeten.
Laat zulk een haat'lyk kwaad voor menschen, gantsch veracht,
Die hier uit Moffeland met Scheepen zyn gebragt,

En die 't gezeide feit, om winsten, ondernomen,
Waar door ze in korten tyd tot rykdom zyn gekomen.
Nu moet, tot groot verdriet, een hoog geacht Poëet,
Die aan een heerlyk dicht veel arbeid heeft besteed,
En door een heete drift zyn nagels afgebeeten,
Getroost zyn dat hy heeft zyn tyd vergeefs versleeten.
Wie roept nu, bly van geest: op Jongelingen, kom,
Men ziet, om wel te doen, na groote Geesten om?
Meent gy dan elders, door uw geest en weetenschappen,
Of gladde tong, een Vrek 't geld uit de beurs te klappen;
Of schryft gy boeken vol van dichten, zo ik gis,
Om, in uw slechten tyd, een winst te doen? dat's mis:
Eischt liever brandhoud om uw werken te verbranden,
En doed uw vlugge pen op scheuren door uw tanden.
Veeg uit de daaden, die gy, met een groot verstand,
Hebt uitgewrocht tot lof zelf van uw Vaderland;
'k Meen u, die vaerzen maakt in kotjens, schand te noemen,
Alleen om op uw krans van mager loof te roemen;
Want meêr verkrygt gy niet: de Ryken zullen nu
Zich zelf, door veinzery, verwond'ren over u,
En uw welspreekendheid, en pryzen uw Gedichten,
Gelyk de jongens aan de paauwestaart verrichten.
Terwyl gy Dichten schryft verloopt uw groene tyd,
Dan zyt gy niet bekwaam tot Koopman, tot den Stryd
Noch Landbouw: armen Bloed! dan hoord men u eerst
wenschen:
Had ik iets anders slechts geleerd, als and're menschen!
Maar als men kaal is, oud en tot de rust bereid,
Verfoeit men by zich zelf zyn dicht en geestigheid.
Hoor wat nu word by uw Beschermheer ondernomen,
Om, door een sneege vond, 't geschenk van geld te ont-
komen;
Hy zelf veracht, met ernst, de Dichters, die hun dicht
In duure plaatzen, 'k meen Herbergen, voor 't gezicht
Van vrienden, by den wyn, in glory voorgaan leezen;
Al was 't een Vaers dat zelfs voor niemand heeft te vreezen,
Als voor den Drost, (a) terwyl hy de oudste brieven toond.

(a) *P. C. Hoofd.*

Wilt

Wilt ge evenwel uw Dicht steeds zien met eer bekroond?
Hy zal u straks een huis, dat leeg staat, gaan verhuuren,
Doorluchtig, maar weêr ruim, versierd met kromme muuren:
Nu, zeid hy, moet gy noch toehoorders hebben, 'k weet
Dat al myn handwerks volk is tot dien dienst gereed;
'k Zal hen op de achterbank doen zetten, gy zult hooren,
Hoe zy het beter soort, dat voor zit straks bekooren
Tot vrolyk handgeklap; maar spreekt gy hem van geld!
Gy zyt uw nering kwyt, en maakt de man ontsteld.
Geen een Beschermheer, hoe gy hem ook moogt behaagen,
Zal nooit besluiten om de last alleen te draagen,
Van 't geen men heeft verteerd aan Bier, Toebak en Wyn,
Aan Vuur en Licht, en wat van dien kraam meêr mogt zyn.
Gy zyt nochtans zo dwaas, gy gaat geduldig Zaaijen,
Daar gy verzekerd zyt van nooit te zullen Maaijen;
Want schoon ge een inkeer krygt, en denkt, 'k betaal te veel,
De eergierigheid zet straks u 't mes weêr op de keel.
Doch daar zyn Dichters die aan 't zeer van giften hinken,
En niet geneezen voor dat zy in de aarde zinken.
Maar een Poëet, een Geest die uitmunt in verstand,
Die nooit gedichten schryft van een gemeenen trant,
Noch munt geen vaerzen met een lang bekenden stempel,
Maar stygt, door brein en kracht, na God Apolloos Tempel,
In 't kort, een Geest zo groot als ik niet noemen kan,
Maar laat aan yder mensch daar de gedachten van,
Zulk een die word gemaakt van een gemoed vol leeven,
Vol lust en buiten zorg, bekwaam zich tyd te geeven,
Om steeds, in 't eenzaam bosch, te dichten met geluk.
Maar, och! een Kaalis die is, dag op dag, in druk;
En, schoon hy kennis heeft, zyn nooddruft en meêr zaaken
Beletten dat hy niet een prys'lyk vaers kan maaken.
Zo ras Horatius zong Evöe, (b) zo weet,
Dat hy op Bacchus feest zyn tyd wel had besteed.
Zeg my, hoe uw verstand zyn krachten kan betoonen,

(b) *Een woord door de Bacchanten gewoon op het Feest, en ter eere van Bacchus, te zingen.*

Wanneer dat in uw hart verscheide zorgen woonen?
't Hart wil geen zorgen, of geen wyn noch dichtlust maakt
Dat gy, na rechten eisch, aan 't vaerzen maaken raakt.
't Is prys'lyk als een mensch is wel gesteld van zinnen,
En ploegt niet om slechts brood voor vrouw en kind te winnen,
Dat hy zyn leeven slyt in alles te onderstaan,
Waar aan Natuur, door gunst, haar werken heeft gedaan;
En wat den Hemel, Aard en Zee noch houd verhoolen,
En hoe dat and're weêr, door zulks te schryven, doolen:
Want zo Virgilius geen onderhoud, noch eer
By zyn Mecenas had ontfangen, en vry meêr,
Hy had Alectoos kuif, waar in de slangen krielen,
Zo los genaaid dat zy daar uit ter aarde vielen;
En haar Trompet die had ten Oorlog nooit met kracht
Geblaazen, maar een klank die flaauw was uitgebragt.
Gy wout nu gaerne zien dat ryke Floor, in 't leeven,
Genoot dat schraal gewin, 't welk aan u is gegeeven,
Aan u rampzaal'gen Bloed, Treurdichter, die uw tyd
Aan Speelen, zwaar van stof, in groot gebrek, verslyt,
Wyl gy, stil zittende, met droefheid, moet gehengen,
Dat een Inbrengster (c) gaat uw goed ter Lombaard brengen.
Uw vriend, Heer wilde Frans, komt altyd geld te kort,
Zo dra als hy van u daarom gebeden word;
Maar aan zyn Klaartje lief, zyn hoer, die telt hy schyven
Zo veel dat zy daar meê gerust en stil kan blyven:
Hy geeft met minder schaâ haar zulk een onderhoud,
Als slechts de kost aan een Poëet, verarmd en oud.
Een ryke Dichter gaat zyn Hoef gezelschap houwen,
En schryft op hoop van steeds zyn glory op te bouwen,
Maar een berooiden Hals kan van zyn eerfaam niet
De pot doen schuimen, als zyn honger zulks gebied.
Toen Statius al 't Volk van Rome wou verplichten,
En plaats bestemt had om zyn hoog gepreezen dichten
Hen voor te zingen, trok een groot getal, met vlyt,
Na de genoemde plaats, nieuwsgierig en verblyd;
De Jongen gaan, vol drift, hun Ouden meê vermaanen,

(c) *Een vrouwsperfoone daar toe gesteld.*

Om 't Vaers te hooren van den Oorlog der Thebaanen;
Zo had hy elk voor heen tot zyn gedicht bekoord,
Gelyk hy ook met lof en vreugden wierd gehoord:
Doch, ſchoon hy yder had tot juichen aangedreeven,
Hy zou toch evenwel verhongerd zyn gebleeven,
Zo hy geen vaers, 't geen hy noch nooit geleezen had,
Aan Paris had verkocht, wiens gunſt dat hy bezat.
Dien Paris was een Man, gelyk 'er hier meê woonen,
Die met de mond uw dienſt met Amten komen loonen;
Ja, ſchoon den Burgervoogd u die geweigerd heeft,
Een Windzak zeid ze u toe, bid ſlechts dat hy lang leefd.
Zyt wyzer, ſchei 'er uit met Grooten na te loopen,
Maak op Heer Mild een Vaers, dan hebt gy winſt te hoopen.
Misgun ook niet de geen die ſtaâg voor hem, om loon,
Schryft Speelen voor 't Tooneel, in Treur en Blyden Toon:
Want waar is nu ter tyd in Nederland te vinden
Een kriſten Fabius, Mecenaas, en meêr vrinden
Van de ed'le Poëzy? by hen wierd kunſt betaald
Na waarde van 't vernuft en lof daar door behaald;
Ja, in hun tyd toen was by 't Blokken winſt te haalen,
Toen kon men, in een dag van vreugd, den wyn betaalen.
Maar gy, Ploegezels, 'k meen Hiſtoryſchryvers, gy
Ziet uwen arbeid noch beloond na haar waardy;
Geen wonder, want gy hebt veel meerder tyd verſleeten,
Meêr Vuur en Licht verbrand en lang alleen gezeten,
Ook voor uw eigen geld papier gekocht, zo veel
Als uw Geſchiedenis vereiſcht in haar geheel:
Maar 'k bid u, zeg my toch, wat trekt gy voor uw ploegen?
Wie is 'er die u ooit zo wel zal vergenoegen,
Met dienſt te loonen, als men aan een Voorſpraak (d) doed?
Voor my, ik weet 'er geen; want wyl gy ſtaâg aan vroet
In 't ſchryven op uw bed van allerhande ſtaaten,
Zo word gy dof en traag, en elk ſchynt u te haaten.
Een Voorſpraak nu die kaal en naakt is, maar heel fier,
Wat wint hy by 't geſchreeuw en zakken vol papier?
Hy pleit gulhartig voort tot dat hy ſtil moet zwygen;

(d) *Een Advokaat.*

Maar komt hy, by geval, zyn Man in 't oog te krygen,
Voor wien hy eerlyk klapt, men schrikt zo gaat hy aan!
Hy 's kwaad en hy is goed, hy kyft en heeft gedaan;
En schoon men voor 't Gerecht elkaâr niet mag bedriegen,
Dien Blaasbalk zal u daar zo yv'rig voor gaan liegen,
Dat hem het zweet, door angst, het holle lyf uitbreekt,
Om dat zyn zaak vol schurft en vol verwarring steekt.
Wilt gy hun rykdom nu eens weeten na begeeren?
Zo legt het Vaders goed van honderd zulke Heeren
Op de eene schaal, en dat van Pachter Wolf alleen
Op de ander, de Evenaar gaat hier meê na beneên.
't Is smart'lyk, want zy zyn niet traag om geld te winnen;
Het scheeld hen niet waar zy het pleiten ook beginnen,
Al was het daar Johan, (e) zo wys gelyk getrouw,
Gewapend met een Zeis, als Rechter, zitten zou.
Maar schreeuw vry, armen Bloed, uw long by na aan stukken,
Al hebt gy veel verstand het wil u niet gelukken,
Het loon dat gy verdiend, wanneer gy Triomfeerd,
Dat is het zeggen: hy 's welspreekend en geleerd:
Of krygt gy een geschenk, 't zal voor uw keuken weezen,
Een zooitje Zeelt of Ael die niet zeer word gepreezen:
Een Ham heel groot, maar garst: een vaaatje schraale Wyn,
Doch beter drinkt gy niet, dat zal noch 't beste zyn;
En word gy voor uw dienst beloond met geld, dat 's even
Zo veel waar van gy slechts een enk'le week kund leeven.
Maar 't is wat anders met een Voorspraak, welkers naam,
Om al zyn land en geld verbreid werd door de Faam:
Hy krygt al wat hy eischt, schoon de and're hooger draaven
In geest en weetenschap, zy zyn by hem als slaaven;
Zyn huis wykt geen paleis, met huisraad ryk versierd,
Heer Wyshoofd toond zich bars, terwyl hy word gevierd,
Gediend en hoog geächt, door Knechten en door Meiden;
Zulks baard een groot ontzach in die op straat verbeiden
Om hem te spreeken, en, die hy dat waardig acht,
Die word dan, door een Knecht, by hem in huis gebragt:

(e) *Een Grasmaayer uit Munsterland.*

Hier

Hier zien zy, gantſch verbaaſt, veel opgepronkte zaalen,
Niet denkende hoe duur zy dat gezicht betaalen.
Al deze pracht die is een Pleiter toe te ſtaan,
Waarom? om dat de tyd hem zulks nu komt te raân.
Maar hoe veel and're zyn vertrokken na Vianen,
Die, meenende den weg voor hun geluk te baanen
Met uit te munten in Gaſtmaalen, Staat en Praal,
Nu heel rampzaalig zyn en in den Rang van kaal:
Men moet een overleg in zulk een werk doen blyken;
De een zal daar door vergaan, en de ander weêr verryken.
Maar, wyl men nu 't verſtand toeëigend aan die breed
Is neêrgezeten, en ſteeds prachtig gaat gekleed,
Zo zal een Voorſpraak, die wat geld heeft, meêr verkrygen;
Men ziet 'er reeds al veel ten top van rykdom ſtygen:
Het ſtaatelyk gelaat en toeſtel ſchenkt hen eer,
Die een geſchil heeft buigt, voor hun gezicht, ter neêr.
Hier by komt noch den glans der Diamante Ringen,
Waar door zy meerder geld als 't minder ſoort bedingen.
Zo, Pleiters, dat gaat wel, gy word door elk gezocht;
Volvoer uw pracht, het geld dat word u t'huis gebrogt;
Toond voor de Waereld, ſchoon gy zyt belaſt met ſchulden,
Dat gy de ſchatting geeft van honderd duizend gulden.
Maar gy, die door 't geluk geen geld is toegeleid,
Gy wint niets door de kracht van uw welſpreekendheid,
Men zou geen Cicero noch Kato iets vertrouwen,
Zo zy niets hadden om hun ſtaat te konnen houwen.
Maak eerſt een overſlag eer gy aan 't pleiten gaat,
Hoe ver uw Hoofdſom toe kan ryken tot uw ſtaat;
Gy moet op uw Kantoor zes of meêr Klerken zetten;
Twee Knechts, die, met ontzach, op uw beveelen letten,
Bezorgd die eerſt voor al, en, gaat gy na 't Stadhuis,
Zo doed een zwarten ſtoet u volgen met gedruis,
Als Pleitbezorgers (f) en meêr mind're naakte gaſten,
Die ſtaâg na de uitſpraak van 't geſchil met kommer vaſten:
De tyd is omgekeerd, 't verſtand word niet geächt,
Dat uit een zober kleed word in het licht gebragt.

(*f*) *Procureurs.*

Be-

Bedroefde Moeders, die een beek van traanen schreijen,
Vermag geen Pleiter voor den Rechter te geleijen,
Als hy geen aanzien heeft; zyn geest word nooit verheft,
Hy heeft geen toestel die het hart der Menschen treft.
Kraam op, hier 's niet te doen, trekt na die Koningryken
Daar ge uw verstant beloond, gekweekt ziet, maar niet wyken.
Daarom, Schoolmeesters, of rampzaalig Volk, want gy
Verslyt uw leevenstyd in harde slaaverny;
Leerd uw Schooljongens wel en met verstand te spreeken,
Schoon dat zy u den kop in duizend stukken breeken,
Wyl zy een enk'le zaak uitgalmen twintigmaal:
Zorgd dat zy, met beleid, vervolgen hun verhaal;
'k Weet als zy, na hun les, Tierannen 't licht doen derven,
Dat zy, door hun geschreeuw, u leevend laaten sterven,
Hoewel zulks is uw lot. Zy willen ook verstaan
Wat tot een redenstryd behoord en diend gedaan;
Wat voor of tegen is, hoe men die moet verlengen,
Om zo een klein verschil in 't groot te konnen brengen:
Ook hoe een tegenwerp, door kunst, word wederlegt,
Maar zy betaalen u erbarmelyk en slecht:
Hoe! zeggen zy, wat 's dit? wout gy noch geld ontfangen?
Zeg, welk een weetenschap kwamt gy aan my te erlangen?
Schoolmeester, dit 's uw loon, hun domheid is uw schuld;
Nu steld dit meê by 't lot, zwyg stil en neem geduld.
Nochtans dat dom Gebroet heeft staâg aan leggen maalen,
Van hoe het Staaten heir kwam trots te zegepraalen:
Van hoe hun Veldheers staf verwon een sterke Stad,
Die Vrankryk te onrecht van de Spaansche kroon bezat:
En hoe de Watermagt, voor Stormen, Blixem, Donder
En Stranden wierd bewaard, voor elk een heug'lyk wonder.
Zo gaan zy voort, waarom de Meester, door dien praat,
Op heil'ge daagen, krank van hoofd, na bed toe gaat.
O Hemel! roept hy uit, laat my die gunst ontfangen,
Dat eens de Vader van myn Leerling die gezangen,
Dat schreeuwen en 't gewoel, al plaagen voor het oor,
Een uur wou hooren, 't geen ik schier oneindig hoor!

Dit zelve hoord men meê van veel Wysgeeren (g) zeggen
Die aan verdichtzels niet hun brein te koste leggen,
Maar leeren zaaken die de Waereld diensten doen,
En die hen zelf, voor al, genoegzaam konnen voên.
Men roept niet langer van Medeaas gruuweldaaden,
Noch Jazon, die haar had verlaaten en verraaden;
Noch hoe zy Ezon (h) weêr een Jong gedaante gaf,
En hoe zy Pelias (i) deê sterven tot zyn straf.
't Zal ook een Wysgeer zyn te pryzen, die de zaaken
Laat vaaren, daar 't verstand niet schaad'loos door kan
raaken;
En dat hy onderneemt het geen zyn beurs versterkt,
En voor het Vaderland veel dienst en nut uitwerkt,
Op dat hy niet vervalt en moet met schanden leeven
Van 't geld dat hem ter week uit de Armbos word gegeeven.
Maar welk een loon geniet hy meê voor al zyn vlyt?
Het is, Jaar in Jaar uit, by hem een slechte tyd.
De Ryken, dat 's een Volk dat niet veel geld wil schieten
Voor al de lessen die hun Kinderen genieten:
Maar aan hun yd'le pracht verkwissen zy een schat,
Als aan Rytuigen om te ryden door de Stad
Uit Staatzucht, en ook om den regen te trotzeeren:
Aan praalend Timmerwerk, waar door zy hen doen eeren:
Aan 't sierlyk lyfsgewaad, dat nu geen maat meêr houd:
Aan 't dartel speelen, niet om Zilver geld, maar goud:
Aan Prinselyke spys om gasten groots te onthaalen,
En aan meêr lekkerny, die zy gantsch duur betaalen.
Op zulk een wys gaan zy voortaan hun Kind'ren voor,
Die niet verzuimen hen te volgen op dat spoor.
Maar om Schoolmeesters voor hun slaaverny te loonen,
Mag hen niet meêr van 't hart als jaarlyks tien paar kroonen:
Nooit geeft een Vader uit zyn beurs een minder loon
Als aan het onderwys en 't leeren van zyn Zoon.
Nochtans zo zie: men wel een Redenaar (k) verryken
En met Hofsteden, Land en and're zaaken pryken;

(g) *Philozophen.* (h) *Vader van Jazon.*
(i) *Koning van Tessaliën en Oom van Jazon.*
(k) *Orateur.*

Doch

Doch zulks geschied zo 't wil, ik gun die geen dat zoet,
Waar aan den Hemel, door zyn gunst, die wond'ren doed.
Of vergt men my om daar de reden van te weeten?
Hoor toe: hy word licht door een groote geest bezeten:
Of heeft een gladde tong en vriendelyk gelaat:
Of werkt iets, door 't verstand, tot dienst van Stad en Staat:
Of weet, door vleijery, zyn meerder te bekooren,
En doed hem, dag op dag, een drang verdichtzels hooren.
In 't kort, door geest of kunst, is 't dat hy heerlyk leefd,
Of hy 's een Edelman die altoos voorrecht heeft.
't Scheelt veel, als het geluk den Mensch komt overstroomen,
By 't geen hy was toen hy ter Waereld is gekomen;
O! 't voerd veel wond'ren uit voor die 't in de armen vat,
't Maakt Schoolbestierders tot Regeerders van een Stad;
En and're schenkt het weêr verstand om geld te winnen,
Zo heim'lyk dat men 't niet begrypt noch kan verzinnen.
Al wie gering is in verstand en niet geächt,
En word in aanzien en tot hooge Staat gebragt,
Wilt dit niet neemen, als een donderslag, in de ooren,
Maar denk, het zoet geluk heeft hem daar toe gekooren.
Den Hemel kan een Slaaf verheffen tot den Troon,
En doen een Koning weêr vergaan door ramp en hoôn;
Ook die in Kerkers zyn, met ketenen omhangen,
Kan hy de Zegepraal, vol vreugden, doen ontfangen.
Dat dan een Redenaar tot groot gewin geraakt,
Zulks is een zaak die my gantsch niet verwonderd maakt;
Hoewel men zal 'er nu heel weinig konnen noemen,
Die op hun aanzien of hun rykdom mogen roemen,
Maar wel hoe dat 'er veel, door hun doorluchte geest,
En wel bespraakte tong, rampzalig zyn geweest.
't Welspreeken is een kunst die altyd werd gepreezen,
Maar, die het oeffend moet geheel omzichtig weezen.
Het is niet evenveel van welk een zaak men spreekt,
Terwyl 'er meêr gevaar in de een als de ander steekt:
Maar als een Redenaar verheft den lof der Grooten,
Dan blyft hy, met geluk, in hunne gunst besloten;

En zo hy anders doed, zo is hy leevend dood,
Om dat hy met die kunst niets meêr verdiend als brood.
Ik moet nu weder tot myn Zwerm Schoolmeesters keeren,
Die, voor een weinig geld, hun vleesch en bloed verteeren;
My dunkt ik hoor ze op nieuws uitroepen: waar 's de tyd,
Die ons van hoofdpyn en van groot gewoel bevryd?
Doch 't is vergeefs, het Amt, waar door zy moeten leeven,
Dat heeft den Hemel tot een straf aan hen gegeeven.
Hoor nu in 't kort de reên waar in het leed bestaat,
Dat een Schoolmeester steeds verzeld, en nooit verlaat.
Een Leerling, die hem moet, gelyk zyn Vader, achten,
Die spot met hem, en zal ook onophoud'lyk trachten,
Om 't geen hem word verboôn te doen zo veel hy kan,
En dat hem word geboôn daar houd hy gantsch niet van;
Dan springt den Schoolvoogd op, met ernst, geheel verbolgen,
Door dien hy zyn bevel niet willig op ziet volgen:
Maar als hy, door geschreeuw, zyn toorn heeft uitgedooft,
Dan gaat hy na zyn hok en doed een band om 't hoofd:
Word hy ten tweedemaal gevergt daar uit te springen,
Dan doed hy door de plak, zyn Leerling fynder zingen;
Hy teld hem gunstelyk veel schyven in de hand,
Die hy met grooter pyn ontfangt als tot zyn schand.
Den Lyder neemd geduld, maar zweert zich haast te wree-
Of 't zal hem aan de magt van zynen arm ontbreeken. (ken,
Hy trekt veel van zyn soort gelukkig aan zyn zy,
En maakt, op zyn manier, met hen een Maatschappy;
Wat zy verhandelen behoeft men niet te vraagen,
De Meester word door hen erbarmelyk geslaagen;
Hy dreigt hen met zyn straf en maakt een groot geschal,
Maar, 't ga daar meê zo 't wil, die voorspys heeft hy al.
Wat staat hem nu te doen? het best voor hem is zwygen,
Want by zyn Ouders zou hy geen gehoor verkrygen.
Neemt hy een ed'le wraak in School, als dat behoord,
De slappe Moeders zyn ten uiterste verstoord,
En doen de dart'le Jeugd terstond de School uit haalen,
En zweeren nooit een duit den Meester te betaalen.

Wat dunkt u, word hy voor zyn dienſt niet wel onthaald?
En op die wys word hy wel meêr als eens betaald.
Komt hy nu al zyn geld, door 't pleiten, te genieten,
Dan zal van 't mager-loon de helft pas overſchieten.
'k Zeg dan een Schoolvoogd is beklaag'lyk in zyn ſtaat,
Maar daar is niemand die zyn ramp ter harte gaat.
Doch ſchoon de zaak zo is, wilt daarom niet vertraagen,
O Hoofden! die 't bewind der School is opgedraagen,
Om te bezorgen dat de Meeſters, in 't Latyn,
Aan ſtrengen wetten ſteeds gehoorzaam moeten zyn:
Laat zy, na hunne drift, niet voort gaan; want de meeſten
Zyn waanwys, vreemd van zin, en ongeruſte Geeſten.
Zorgt dat het Mannen zyn met kloekheid aangedaan,
En die nooit, dol van hoofd, van 't rechte ſpoor afgaan;
Op dat zy van de Jeugd bekwaame Mannen maaken,
Die vaſt gegrond zyn op grondregels, waare zaaken,
Op klaare woorden, op bewyzen, en al 't geen
Dat yder nodig is tot dienſt van 't Algemeen;
En dat zy, boven dien, hen kort en klaar vermelden,
Den opkomſt van den Staat door Hollands Oorlogs helden:
Met wien dat Neêrland eerſt den Oorlog heeft gevoerd,
En hoe 't in laater tyd geſpliſt wierd en beroerd:
Wat Volk het was, met wien wy viermaal twintig Jaaren
Manhaftig ſtreeden zo te Land als op de Baaren:
En wie de Koning was, die, na zo langen ſtryd,
Den Nederlandſchen grond van Krygsmagt heeft bevryd,
En bond Bellona, door de Vrede, aan yz're banden,
En ſchonk de Vryheid aan den Staat van zeven Landen.
't Is nodig dat de Jeugd hun eigen Vaderland
Leerd kennen, en daar van ook ſpreeken met verſtand.
Als nu de Meeſters nooit van hunne pligt afwyken,
Maar doen hun yver in hun dienſt getrouw'lyk blyken,
En leeren aan de Jeugd, met grondſlag, wel verſtaan
De zaaken waar toe zy by hen ter Schoole gaan;
Dan zal ons Nederland een Ry van wyze Mannen
Voortbrengen, en daar door het misverſtand verbannen,
En roemen op haar School, die zuiver is, en vry
Van beuzelingen en van Meeſters raazerny.

E I N D E.

